

Σκέψεις για το Τριώδιο

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Διανύουμε το Τριώδιο, την κατανυκτικότερη περίοδο του λειτουργικού χρόνου κατά την οποία ψάλλονται τροπάρια ύμνοι με πολύ δυνατό και βαθύ περιεχόμενο. Η υμνογραφία του Τριωδίου αποκαλύπτει τα φρικτά μυστήρια και τις προϋποθέσεις της αιωνίου ζωής. Πρόκειται για μία γνήσια και αληθινή μελέτη θανάτου που οδηγεί στην Ανάσταση και όχι στο λευκό φως ενός φανταστικού τούνελ. Περίοδος γεμάτη από αγιασμένες μορφές, σαν του Ιωάννη της Κλίμακος ή της οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, διανθισμένη με τους Χαιρετισμούς της Παναγίας που κορυφώνεται υμνολογικά τη Μεγάλη Εβδομάδα. Τότε κάθε πονεμένος άνθρωπος γλυκαίνεται. Αναλαμβάνει τις χαμένες του δυνάμεις και βαδίζει προς την Ανάσταση.

Τώρα τελευταία έχει ανοίξει μια συζήτηση γύρω από τη γλώσσα και το ύφος του Τριωδίου. Φαίνεται ότι κάποια «ώτα» ενοχλούνται από την επιλογή ορισμένων περικοπών της αγίας Γραφής ως αφετηρίας της τριωδικής υμνολογίας.

Ακούγονται αιτήματα για εξευγενισμό του κειμένου. Άλλοι ομιλούν για την μετάφραση του στην απλοελληνική. Άλλοι για κάποιο ρετουσάρισμα. Και ορισμένοι για την δέουσα συμμόρφωση του ιερού βιβλίου προς το πνεύμα της φιλικής, ανεκτικής και κομψευόμενης εποχής μας. Τέλος κάποιοι υπαινίσσονται την κατάργηση ορισμένων ύμνων ως φορέων μεσαιωνικού και σκοταδιστικού περιεχομένου. Βλέπουμε ότι μάλλον θίγεται η ηθική ελευθεριότητα - όλων μας ανεξαιρέτως- και θέλουμε να καταντήσουμε το υμνολόγιο, ένα «βιβλίο τσέπης».

Όσοι τα υποστηρίζουν αυτά δεν γνωρίζουν - ή κάνουν πως δεν γνωρίζουν - ότι το τριώδιο για αυτούς ακριβώς τους λόγους γράφτηκε. Το περιεχόμενό του έρχεται σε αντίθεση με κοσμικούς και θρησκευτικούς συμβιβασμούς. Στην υμνολογία του δεν κολακεύονται οι αισθήσεις ούτε καλλιεργείται κλίμα χαρούμενης διπλωματικής ατμόσφαιρας. Ομολογείται με ποιητικό τρόπο η ιστορική αλήθεια κάποιων γεγονότων και η εσχατολογική τους πορεία. Για να το νοιώσει κάποιος αυτό πρέπει να μελετήσει το ιερό βιβλίο με σοβαρότητα και πίστη, προσκυνηματικά και όχι περιηγητικά. Να οσμιστεί ότι πίσω από τη διάταξη και το τυπικό δεν υπάρχει ατομική συγγραφική σκοπιμότητα. Ούτε καν από αισθητικής και μορφολογικής απόψεως. Εξάλλου στην αληθινή ποίηση, η μορφή συμβαδίζει προς την αιώνια αλήθεια που στην προκειμένη περίπτωση είναι το πρόσωπο του Ιησού Χριστού, μονογενούς Υιού και Λόγου.

Όσοι κάνουν κουβέντα για τη μετάφραση του Τριωδίου με σκοπό την λειτουργική χρήση της βιάζονται. Θεωρούν ως εμπόδιο την αρχαία γλώσσα στην οποία είναι γραμμένο. Πιστεύουν ότι παγώνει το κείμενο τοποθετώντας το στην κατηγορία του απολιθωμένου γραμματειακού είδους. Απρόσιτο για τους σημερινούς αναγνώστες και ακροατές. Αν και η άποψη αυτή, έχει μια αληθοτιμή κατά την θετικίζουσα φιλοσοφία, στη ουσία είναι μια πρόφαση. Ακόμη και αν εκλαϊκευτεί πλήρως η υμνολογία του Τριωδίου οι άνθρωποι δεν θα λάβουν τον κόπο να την αφουγκραστούν αφού δεν ταιριάζει στο στιλ της εποχής. Το τριώδιο έχει γραφτεί για *losers*, όχι για *winner*s. Για ανθρώπους που έχουν αρχίσει να βγάζουν τον εαυτό τους από το κέντρο του σύμπαντος. Να πιάνονται από το τσακισμένο ιστίο κάποιου ναυαγίου, κρίζοντας για βοήθεια στο Θεό. Όχι να θλίβονται επειδή «δεν έχουν κότερο». Άραγε πόση ανάγκη για μετάνοια έχει ο σύγχρονος άνθρωπος γαλουχημένος με μυθιστόρημα, σινεμά και θέατρο; Μ' ανάλατες χορευτικές παραστάσεις, φιλολογικό tee και μπαλετόπερα; Δεν φταίει λοιπόν η αρχαιοπρεπής γλώσσα αλλά η δικιά μας κουλτούρα που έρχεται σε κόντρα με το πνεύμα του Τριωδίου. Και αν θα θέλαμε να συνδράμουμε την άποψή μας με μία αγιοπατερική αναφορά, ο Γέρων Σωφρόνιος Σαχάρωφ, στο βιβλίο του *Οψόμεθα τον Θεόν καθώς εστι*, στο κεφάλαιο περί της Λειτουργικής Γλώσσης (το μικρότερο κεφάλαιο του έργου) λέει ότι η γλώσσα αυτή καθρεφτίζει την μεγαλύτερη ανάπτυξη του

ανθρώπινου πνεύματος, την οποία κατέκτησαν οι αρχαίοι Έλληνες. Κάθε προσπάθεια απλοποίησής της θα έχει ως αποτέλεσμα την νοηματική και αισθητική φτώχεια.

Ειδικά για κάποια retouches και αλλαγές στη ροή των κειμένων ούτε λόγος. Το Τριώδιο αποτελεί την ναυαρχίδα του εκκλησιαστικού λειτουργικού στόλου. Αν τορπιλιστεί ύπουλα, όπως η φρεγάτα «Έλλη» στην Τήνο, τότε ολάκερη η λειτουργική γραμματεία θα έχει τακτικό μειονέκτημα. Θα αιχμαλωτιστεί από το σύγχρονο πνεύμα αλληλοκατανόησης και ψευτοανοχής. Μπορεί να κερδηθεί μια έδρα βυζαντινών σπουδών σε κάποιο μεγαλόσχημο πανεπιστήμιο του εξωτερικού, αλλά η λειτουργική μας ταυτότητα θα παραδοθεί στο πνεύμα της παγκόσμιας εκκοσμίκευσης.

Εκείνο που θα μπορούσε να γίνει θα ήταν μια μετάφρασή του. Στο ίδιο τόμο να συνυπάρχει το παλαιό κείμενο και το νέο. Οι δυο εκδοχές της ελληνικής γλώσσας, οι δύο πόλοι του γλωσσικού μας συστήματος. Μαζί και κάποιες επεξηγηματικές παρατηρήσεις δεν θα ήταν καθόλου περιττές. Έτσι ο σύγχρονος άνθρωπος, ζαλισμένος μέσα στη δίνη του ηλεκτρονικού ερημότοπου να έβρισκε παρηγοριά και ελπίδα. Τοξινωμένος από το συνεχόμενο overdose εικόνας και φλύαρου λόγου να γαλήνευε την ψυχή του, όχι με μυθιστορηματικά ψεύδη αλλά με μυστογραφικές αλήθειες.